

Wyniki ekspertyzy przyrodniczej dla obszaru Natura 2000
Kumaki Dobrej PLH020078 na potrzeby projektu
nr POIS.02.04.00-00-0193/16 pn.: „Opracowanie planów
zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000”

 tactus

mgr Ewelina Myśków

mgr Marlena Zawisza

TACTUS Aleksandra Szurlej – Kiełańska

ul. Marcinkowskiego 61/10

58-105 Świdnica

- Obszar **Kumaki Dobrej** położony jest w woj. dolnośląskim na terenie dwóch powiatów: wrocławskim – gm. Długołęka i oleśnickim – gm. Dobroszyce oraz w granicach miasta Wrocławia.
- Powierzchnia obszaru wynosi **2094,03 ha**.
- Obszar obejmuje ochroną dwa najcenniejsze fragmenty doliny rzeki Dobrej: kompleksy lasów z dużym udziałem starodrzewu dębowego, zespoły stawów hodowlanych, otoczone w większości starymi dziuplastymi dębami, mozaikę pól uprawnych, łąk i terenów podmokłych
- Obszar został utworzony przede wszystkim dla ochrony ważnych dolnośląskich populacji kumaka nizinnego *Bombina bombina* i traszki grzebieniastej *Triturus cristatus* oraz dwóch saproksylicznych gatunków chrząszczy: **kozioroga dębosza** *Cerambyx cerdo* i **pachnicy dębowej** *Osmoderma eremita*.

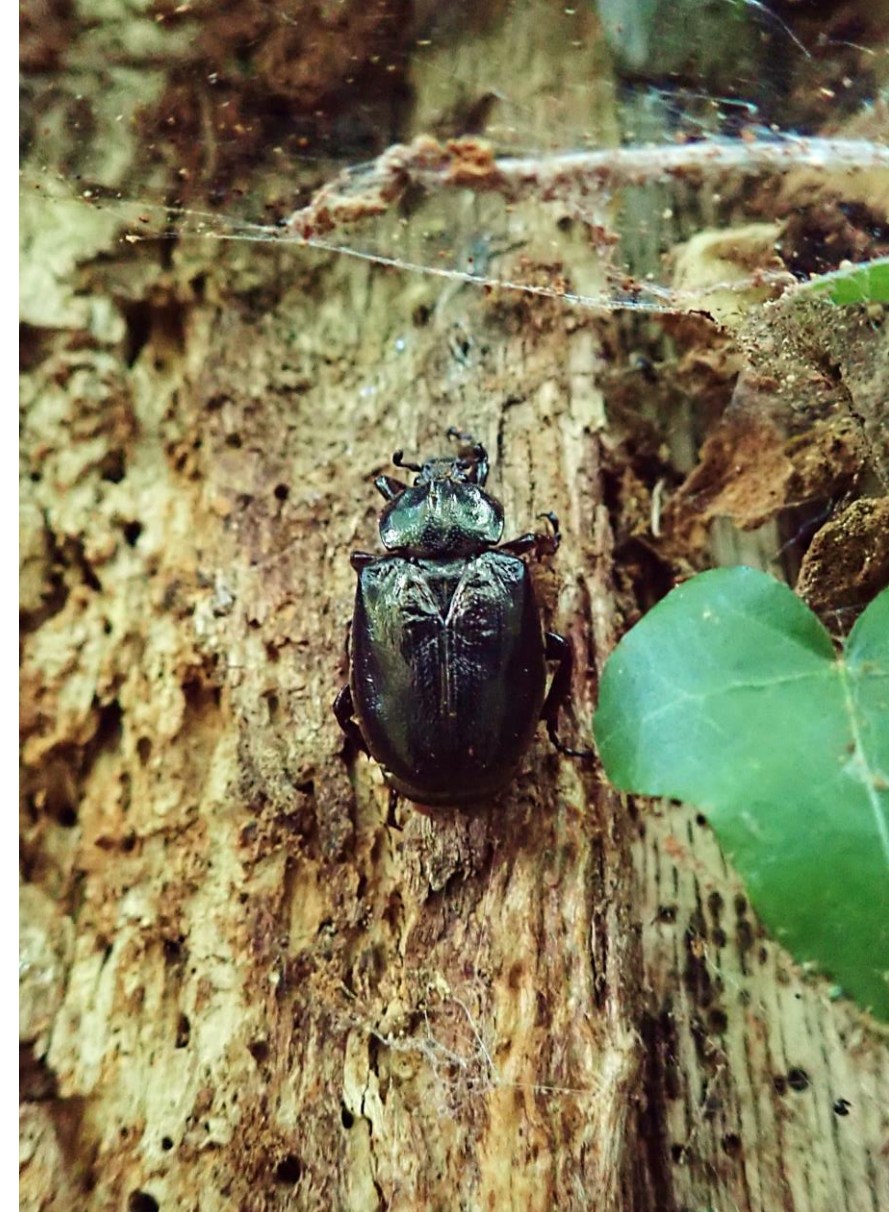
Obszar Natura 2000 Kumaki Dobrej – enklawa południowa

Fot. 1. Dęby z próchnowiskami i dziupłami na grobli w Domaszczynie

Fot. 2. Wabiący samiec pachnicy dębowej na martwym dębie w lesie w Szczodrem, niedaleko Zameczku Myśliwskiego

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
WE WROCŁAWIU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Fot. 1. Dąb z odsłoniętymi żerowiskami larw kozioroga dębosza na grobli w Domaszczynie

Fot. 2. Rójka kozioroga dębosza w małym lasku przy drodze Domaszczyn - Bukowina

Obszar Natura 2000 Kumaki Dobrej – enklawa południowa

Zagrożenia istniejące:

J03.01 Wypadanie drzew w wyniku czynników naturalnych (obumieranie, choroby) lub losowych (katastrofy naturalne – silne wiatry, uderzenie pioruna, susze).

A07 Częściowo w bezpośrednim sąsiedztwie stanowiska znajdują się intensywnie użytkowane pola uprawne. Stosowanie środków ochrony roślin w szczególności insektycydów prowadzi do zwiększenia śmiertelności owadów.

Fot. 1. Uschnięty dąb na polu kukurydzy.

Fot. 2. Dąb, prawdopodobnie trafiony przez piorun.

Zagrożenia istniejące dla pachnicy dębowej i kozioroga dębosza cd.

Działania ochronne dla pachnicy dębowej i kozioroga dębosza

Zachowanie i utrzymanie stanowisk gatunku i potencjalnych miejsc jego rozwoju poprzez pozostawienie zasiedlonych drzew do naturalnej śmierci i rozpadu, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. W przypadku wystąpienia powyższych zagrożeń prace zaplanować i prowadzić we współpracy z organem sprawującym nadzór nad obszarem oraz specjalistą entomologiem.

Zmniejszenie śmiertelności kozioroga dębosza i pachnicy dębowej w sąsiedztwie pól uprawnych poprzez:

- 1) stosowanie środków ochrony roślin zgodnie z zaleceniami producenta;
- 2) stosowanie środków ochrony roślin zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz. U. 2020 poz. 2097) wraz z późniejszymi zmianami i rozporządzeniami
- 3) przestrzeganie przez rolników zasady wzajemnej zgodności, zgodnie z którą wsparcie dochodu uzależnione jest od przestrzegania reguł Unii Europejskiej

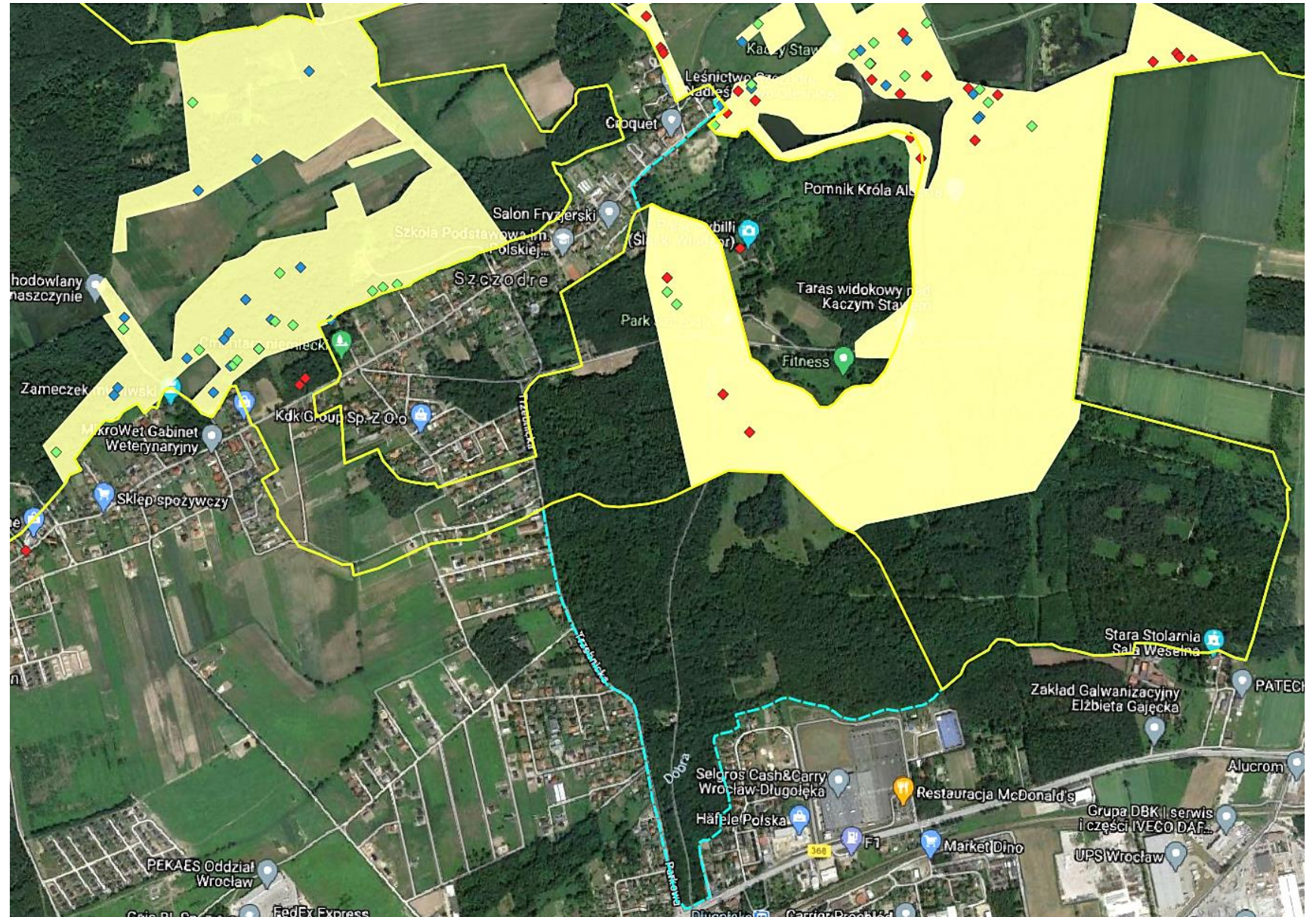
Fot. 1. Dąb szypułkowy zasiedlony przez pachnicę dębową

Propozycja zmiany granicy obszaru Natura 2000 Kumaki Dobrej – enklawa południowa

Poza obecną granicą obszaru znajdują się rzeczywiste i potencjalne siedliska kozioroga dębosza i pachnicy dębowej, stanowiące spójne ciągłe siedlisko, z tymi w granicach obszaru.

Celem zmiany granicy jest ochrona całych populacji i siedlisk przedmiotów ochrony, które są pofragmentowane przez obecnie biegnącą granicę obszaru.

Stan ochrony pachnicy dębowej *Osmoderma eremita* w obszarze

Nazwa gatunku	Numer stanowiska	Ocena stanu populacji	Ocena stanu siedliska	Perspektywy ochrony	Ocena stanu ochrony stanowiska	Ogólna ocena stanu ochrony gatunku w obszarze
1084 Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>	1	U2	U1	FV	U2	FV
	2	U1	U1	FV	U1	
	3	U1	U1	FV	U1	
	4	U1	U1	FV	U1	
	5	U1	U1	FV	U1	

Perspektywy ochrony

Siedlisko pachnicy dębowej składa się z dużej liczby dębów z domieszką innych drzew liściastych, o zróżnicowanej strukturze wiekowej, która zapewnia obecnie i w przyszłości przetrwanie gatunku na stanowisku. Drzewa położone w otoczeniu stawów, w lasach i dróg polnych nie są zagrożone wycinką. Jedynie drzewa rosnące wzdłuż głównej drogi mogą być w większym stopniu narażone na wycinkę.

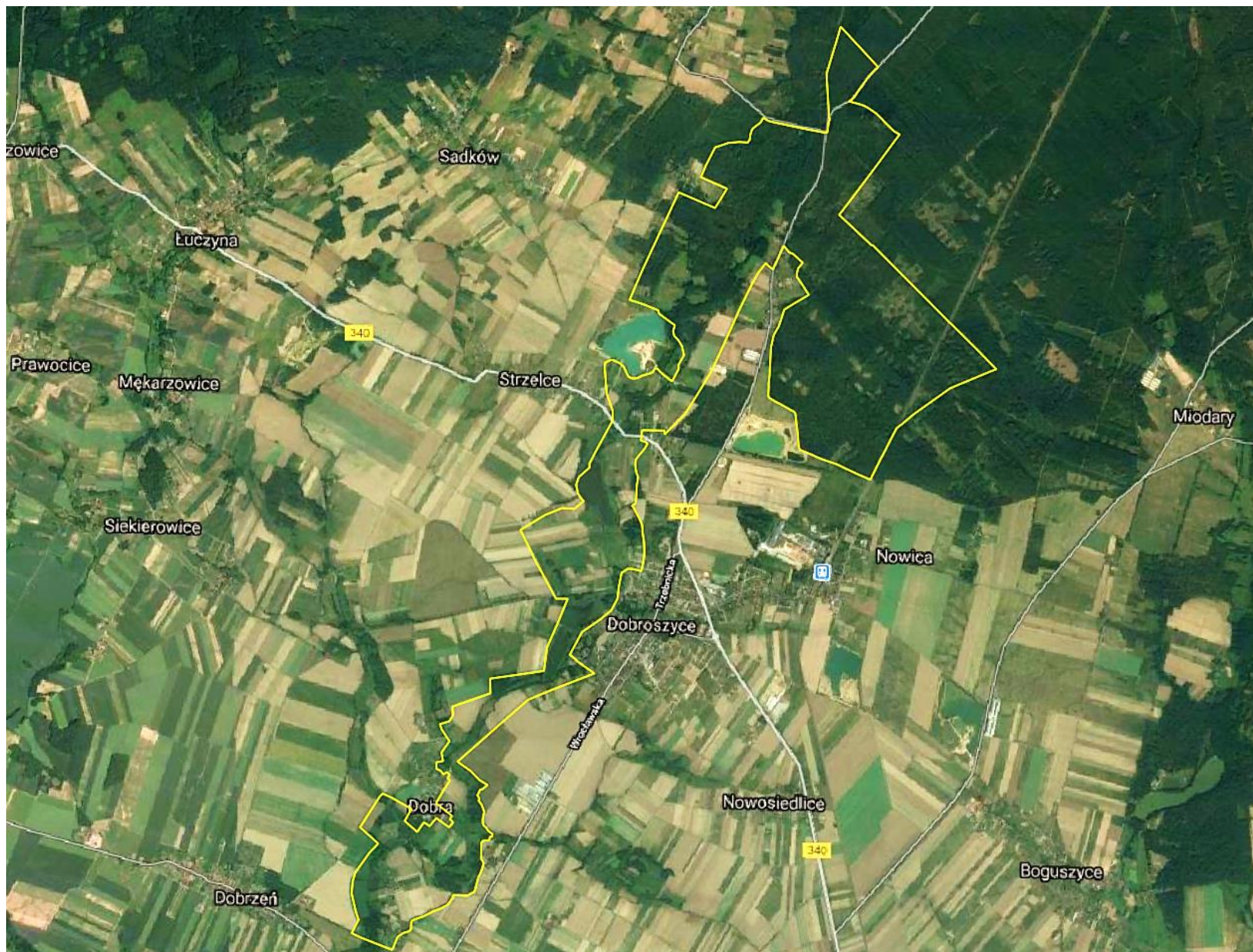
Stan ochrony kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo* w obszarze

Nazwa gatunku	Numer stanowiska	Ocena stanu populacji	Ocena stanu siedliska	Perspektywy ochrony	Ocena stanu ochrony stanowiska	Ogólna ocena stanu ochrony gatunku w obszarze
1088 Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	1	U2	U2	FV	U2	FV
	2	U2	U2	FV	U2	
	3	U1	U2	FV	U2	
	4	U2	U2	FV	U2	
	5	U1	U2	FV	U2	

Perspektywy ochrony

Siedlisko kozioroga dębosza składa się z dużej liczby dębów o zróżnicowanej strukturze wiekowej, która zapewnia obecnie i w przyszłości przetrwanie gatunku na stanowisku. Drzewa położone w otoczeniu stawów, w lasach i dróg polnych nie są zagrożone wycinką. Jedynie drzewa rosnące wzdłuż głównej drogi mogą być w większym stopniu narażone na wycinkę.

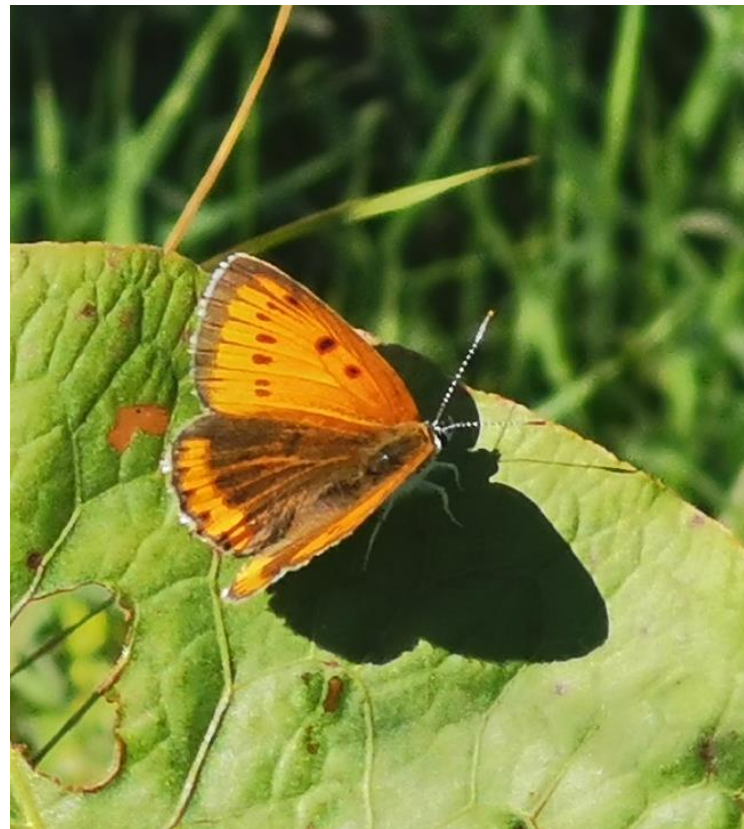
Obszar Natura 2000 Kumaki Dobrej – enklawa północna

1060 czerwończyk nieparek

Lycaena dispar – gatunek

proponowany do listy przedmiotów
ochrony obszaru Kumaki Dobrej

Fot. 3. Wierzch skrzydeł samca
czerwończyka nieparka (zdjęcie z
poza obszaru Kumaków Dobrej)

Fot. 2. Wierzch skrzydeł samicy
czerwończyka nieparka (zdjęcie z
poza obszaru Kumaków Dobrej)

Fot. 1. Żerująca samica czerwończyka
nieparka (zdjęcie z poza obszaru
Kumaków Dobrej)

Enklawa północna – **czerwończyka nieparka**
stwierdzono na podstawie obecności: gąsienic,
jaj, pustych osłonek jajowych i śladów
żerowania gąsienic.

Fot. 1. Gąsienica na spodniej stronie liścia szczawiu lancetowatego

Fot. 2. Jajo na spodniej stronie liścia szczawiu lancetowatego

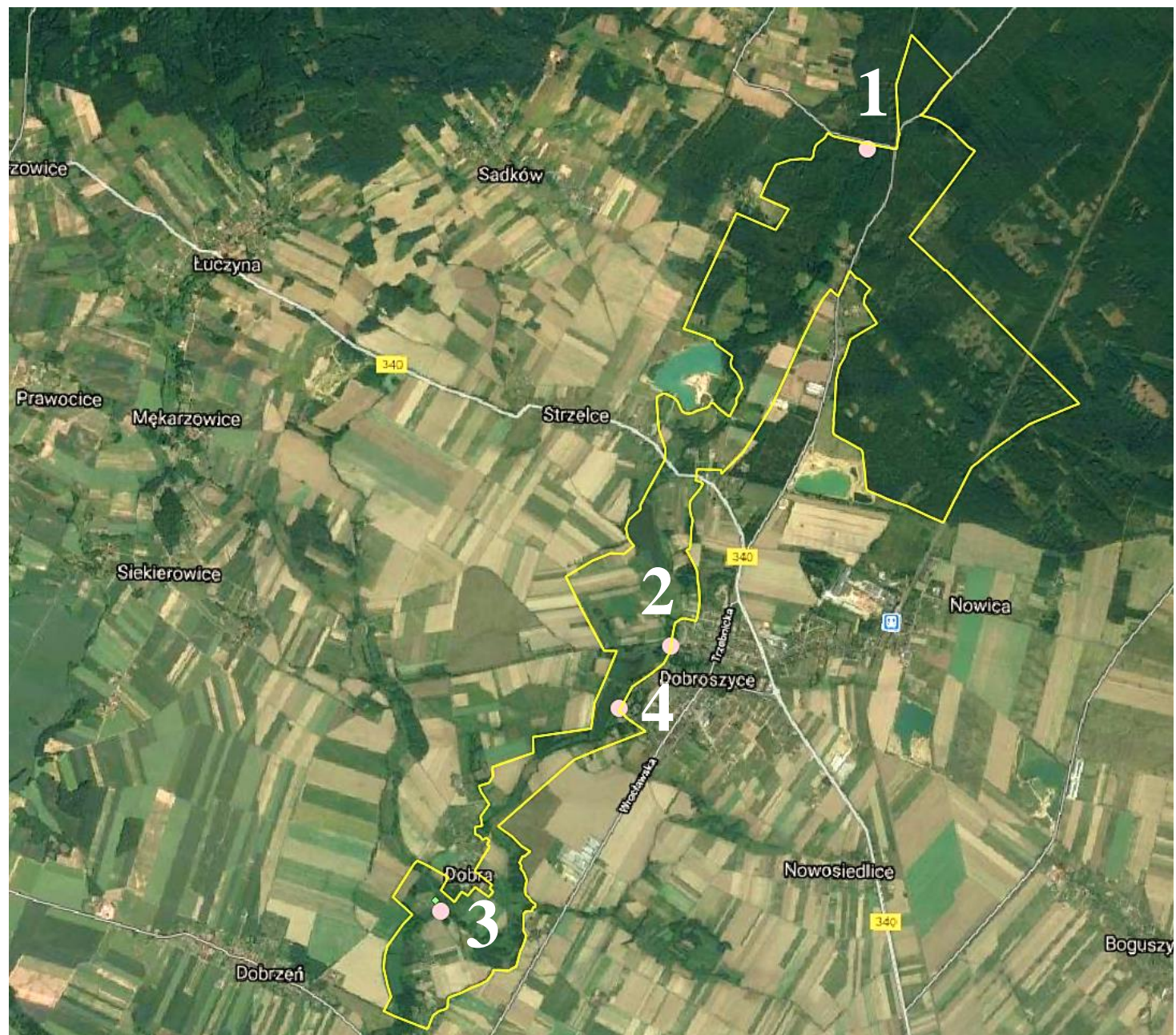

Fot. 3. Ślady żerowania gąsienic na spodniej stronie liścia szczawiu lancetowatego

Fot. 4. Puste osłonki jajowe spodniej stronie liścia szczawiu lancetowatego

Obszar Natura 2000 Kumaki Dobrej – enklawa północna

Zagrożenia istniejące: Niekoszone brzegi pobliskich stawów, pobocza dróg gminnych i leśnych są mocno porośnięte nawłocią oraz niecierpkim drobnokwiatowym.

Zagrożenia potencjalne: Zarzucenie użytkowania brzegu stawu doprowadzi do zagłuszenia szczawiu i zaniku lokalnej populacji.

Działanie ochronne: Zwalczanie roślin inwazyjnych: nawłoci kanadyjskiej i niecierpka drobnokwiatowego poprzez wykaszanie, z pominięciem osobników szczawi, wraz z zebraniem skoszonej biomasy. Działanie należy wykonywać kosiarką, przez okres 5 lat dwa razy w przeciągu sezonu wegetacyjnego w terminie między 15 a 30 czerwca oraz po 15 sierpnia, w kolejnych 5 latach jedno koszenie w terminie między 15 a 30 czerwca.

6179 Modraszek nausitous

Phengaris nausithous – gatunek
proponowany do listy przedmiotów
ochrony obszaru Kumaki Dobrej

Fot. 1. Imagines na roślinie
żywicielskiej - krwiściągu lekarskim

Enklawa południowa – stanowisko modraszka nausitousa

Fot. 1. Siedlisko modraszka
nausitosa silnie zarastajace
nawlocia kanadyjska,
pokrzywami, krzewami i
drzewami

Zagrożenia istniejące

A02.03 Część stanowiska modraszka została przekształcona w pole uprawne.

A03.03 Większa część łąki jest niekoszona, przez co zarasta nawłocią kanadyjską i pokrzywą, pojawia się również nalot drzew i krzewów; środkowa część łąki, gdzie występuje koncentracja krwiściągu lekarskiego koszona jest w nieodpowiednim terminie, zaniechano jej koszenia lub koszona jest nieregularnie, dodatkowo płat ten stanowi drogę dojazdową do pola kukurydzy, co z pewnością powoduje, że roślinność jest tutaj niższa i rzadsza.

I01 Nawłoc Solidago sp. dominuje na nieużytkowanych płatach łąk i obrzeżach; jej płaty porastają również środkowa część łąki, gdzie występuje koncentracja krwiściągu lekarskiego.

I02 Pokrzywa zwyczajna dominuje na nieużytkowanych płatach łąk i obrzeżach; jej płaty porastają również środkowa część łąki, gdzie występuje koncentracja krwiściągu lekarskiego.

J02.01 Fragment łąki przy ambonie został rozkopany, a ziemia z wykopu zalega na łące; prawdopodobnie może być to początek osuszania terenu lub budowa stawu - działanie to spowoduje naruszenie stosunków wodnych na łące.

Zagrożenia potencjalne

J03.01 Brak użytkowania kośnego łąki oraz jej fragmentacja przez pola uprawne doprowadzi do zaniku lokalnej populacji

Działanie ochronne obligatoryjne

Ekstensywnego użytkowanie na łąkach: kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe. Koszenie łąki co roku po 15 sierpnia.

Działanie ochronne fakultatywne

Przywrócenie ekstensywnego użytkowania na łąkach zgodnie z obowiązującym PROW. Koszenie łąki co rok po 15 sierpnia. W miejscach o zwiększonym zagęszczeniu rośliny żywicielskiej motyla wprowadzić zakaz włókowania oraz wyznaczyć powierzchnie niekoszone. Jeżeli roślina żywicielska rozmieszczona jest na działce równomiernie, powierzchnie niekoszone należy wyznaczać w miejscach osłoniętych od strony północnej i/lub zachodniej. W sytuacji zagrożenia nadmiernym rozprzestrzenieniem się roślin ekspansywnych zaleca się koszenie łąki co roku w terminie 15–30 czerwca.

Stan ochrony gatunków proponowanych do włączenia do listy przedmiotów ochrony obszaru:

czerwończyka nieparka *Lycaena dispar* i modraszka nausitousa *Phengaris nausithous*

Nazwa gatunku	Numer stanowiska	Ocena stanu populacji	Ocena stanu siedliska	Perspektywy ochrony	Ocena stanu ochrony stanowiska	Ogólna ocena stanu ochrony gatunku w obszarze
1060 czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	1	XX	XX	XX	XX	U2
	2	XX	XX	XX	XX	
	3	XX	XX	XX	XX	
	4	XX	XX	XX	XX	
Perspektywy zachowania						
Metodyka nie przewiduje oceny perspektyw zachowania w skali stanowiska.						
6179 modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i>	1	U2	U2	U2	U2	U2
Perspektywy zachowania						
Z powodu nieprawidłowego użytkowania łąki następuje jej zarastanie przez drzewa i krzewy oraz rośliny inwazyjne i ekspansywne. Część łąki została również przekształcona w uprawę kukurydzy. Przywrócenie prawidłowego użytkowania na łące powinno spowodować wzrost liczebności motyli oraz rośliny żywicielskiej.						

Fot. 1. Siedlisko modraszka
nausitosa – w tle nawłóć i
pole kukurydzy

Fot. 2. Siedlisko modraszka
nausitosa – płat łąki
zarastający pokrzywą

Fot. 3. Siedlisko modraszka
nausitosa – płat łąki
zarastający nawłocią i
pokrzywą

Fot. 4. Siedlisko modraszka
nausitosa – płat z zalegającą
ziemia z wykopu,
wykonanego na łące

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Dziękuję za uwagę